

Aanpassing kop havenkanaal Stellendam

Toelichting bij het schetsontwerp

Hermine der Nederlanden, september 2019

Doel en uitgangspunten aanpassing kop havenkanaal

Doel van het schetsontwerp is een aantrekkelijke recreatieve verblijfsplek te maken, passend bij de historische omgeving van het havenkanaal van Stellendam.

Het plangebied is een open terrein tussen de Eendrachtsdijk, het havenkanaal en twee watergangen: het spuikanaal en een wetering. De huidige inrichting bestaat uit een grasweide die wat bol ligt en door een klinkerpad wordt doorsneden. Het pad leidt naar een kleine botensteiger waar fluisterboten worden verhuurd vanuit een zwart houten botenhuisje. Een grote esdoorn verankert het huisje met de oever. Met een kunstwerk en windroos en picknickbank is geprobeerd het openbaar toegankelijke terrein uitnodigend te maken. Met enkele aanpassingen wil de gemeente deze plek aantrekkelijker te maken om te vertoeven, te spelen en te genieten van het havenkanaal en de seizoenen. En daarbij de historie van haven en dijk zichtbaarder te maken.

Aandachtspunten voor de inrichting van dit gebied zijn:

Landschap, cultuurhistorie en beleving

- Samenhang van de inrichting rond het havenkanaal en de Eendrachtsdijk met het landschap als basis;
- Cultuurhistorische structuren als waterkeringen;
- De lijnen van de 2 watergangen waarvan het spuikanaal de monding van de kreek is;
- Aandacht voor de inrichting van de oostoever met een sterkere rol voor het stalen bruggetje zodat het ergens toe leidt;
- Aantrekkelijker inrichting, klimaat en verblijf, meer beschuttende beplanting voor een prettiger schaal van het open terrein;
- Behoud openheid en flexibel gebruik, evt wat grondwerk (bodem in tact laten).

Gebruik

- Toegankelijkheid van het botenhuis met de bestaande steiger voor fluisterboten;
- Zit- en picknickgelegenheid;
- Speelweide;
- Speelobject dat refereert aan het havenkanaal en botenhuisje;
- Behoud windroos, aanpassingen mogelijk;
- Meer biodiversiteit (bloemenweide);
- Makkelijk te beheren.

Toelichting bij het schetsontwerp

De aanpassingen zullen meer eenheid en verblijfskwaliteit geven aan de kop van het havenkanaal en de route langs de oostzijde van het havenkanaal over het bruggetje uitnodigend maken.

Het havenkanaal als blikvanger

Met het ontwerp worden de landschappelijke lijnen van de dijk en het havenkanaal rond de kop versterkt omdat het water, de bootjes en de havenkade met de molen de belangrijkste blikvangers zijn. Ook de oostzijde van het havenkanaal wordt betrokken bij de recreatieve beleving. Het bruggetje wordt geflankeerd door 2 nieuw te planten bomen. Aan de overzijde wordt een zitplek gemaakt (evt met infopaneel, zoals een oude ansicht op glas). Hierdoor wordt de oostoever betrokken bij het recreatieve ommetje rond het havenkanaal. Het olifantenpaadje op het talud kan met houten traptreden worden verbeterd (alternatieve route via trap in keringsmuurtje).

Over het bruggetje wordt het halfverharde jaagpad bereikt langs aanlegplekken voor kleine bootjes. In de bosrand ligt een oude waterkering verscholen parallel aan het pad. Door het muurtje op te schonen en te repareren wordt de historische lijn van het havenkanaal versterkt en ontstaan ook mooie, terloopse zonnige zitplekken met uitzicht op de havenkade. Het jaagpad komt verrassend uit in de historische zijhaven waar een bankstelling is gevonden; een soort botenwerf die bij eb droogviel. Om de hoek langs de zijhaven bestaat het pad uit fraaie natuurstenen keien die na een opknopbeurt de historische kwaliteit onderstreept. Een zitbank en infopaneel (op glas?) op de hoek kan de plek meer betekenis geven.

De speel- en plukweide op de kop van het havenkanaal

Het terrein aan de kop van het havenkanaal wordt -binnen de grote lijnen van de dijk en het water- meer een plek om te vertoeven door de seizoenen heen. De speelweide wordt omzoomd door een bloemrijke ruigte en plukweide die minder vaak wordt gemaaid en insecten zoals vlinders aantrekt. Enkele fraaie bomen geven zowel verankering als beschutting aan de plek. De keuze van het plantsortiment kan verwijzen naar het zoete vruchtbare heden of het zoute waterrijke verleden. Een grote meerstammige klimboom staat centraal in de speelweide.

Het pad naar de steigerover

Het toegangspad wordt verplaatst met een nieuwe entree aan de westkant, die een sierlijke boog maakt tussen de dijk en het bruggetje naar het jaagpad. Langs het spuikanaal en het botenhuisje voert het pad langs de bestaande steigerover naar het bruggetje, daarbij een logische rand vormend voor de speelweide. Halfverharding met schelpen verwijst naar het zoute verleden, klinkerverharding past meer bij het zoete heden. Enig grondverzet is nodig voor het verplaatsen van het pad. Hierdoor komt het terrein beter op een oor te liggen.

Een speelse steigerover

Tussen het pad en de steiger met de fluisterboten worden forse houten treden van oude meerpalen aangelegd die ook als zit- en speelelement kunnen dienen. Zo ontstaat een speelse groene kade met houten objecten die een geheel vormen met het botenhuisje en de bestaande steiger en verwijzen naar visserij aan de kop van de haven. Een speelboot en netten (hangmat) passen ook in dit beeld. Het pleintje voor het botenhuis krijgt een contrasterende verharding in bv klinker of grind zodat de lijn van het schelpenpad accent krijgt.

De weidse windroos

De plek van de windroos wordt opgeschoond om de speelweide te vergroten en centrale ruimte te geven. Door de vier stalen windrichtingen weids uit elkaar te zetten – en in de goede richting zal de nieuwe windroos het pad en de speelweide meer omspannen en in tact laten. Eventueel kunnen de windrichtingen via subtiele lijnen in het gras (bv cortenstaal, stapsteen) worden verbonden en ontstaan verschillende plekken zonder aan de eenheid te tornen van de speelweide.

De groene oevers

De oever van het spuikanaal wordt beplant met een tot 4 meter hoge haag uit inheems bloeiend sortiment; goed voor bijen en vlinders. Deze haag geeft beschutting aan de speelweide en een strakkere lijn aan de westelijke havenkade. De oostoever van de wetering krijgt een lossere accent met een rij knotwilgen die de bestaande essenlaan bovenop de dijk versterkt.

Het samenhangend beeld tussen dijk en havenkanaal

Met de aanpak van de verschillende onderdelen ontstaat een samenhangende inrichting die recht doet aan de historie van Stellendam met aandacht voor landschap en natuur en die ruimte geeft aan allerlei vormen van recreatie.

Benodigde ingrepen

Onderdeel	Aanleg	Beplanting (zie voorstel sortiment)
Havenkanaal	Opschonen en repareren pad en waterkering Plaatsing bankje en infopaneel bij visbank Plaatsing zitbank bij bruggetje Traptreden olifantenpaadje Verfbeurt stalen bruggetje	Boom bij zitbank
Speel- en plukweide	Opschonen pad en plek windroos. Verwijderen of verplaatsen picknicktafel Inzaaien plukweide met bloemrijk mengsel Aanpassen maairegim (NB maailijn aandaien met windroos)	Centrale klimboom (groot formaat, meerstammig) 3 bomen in plukweide (evt vlier- en bessenstruiken, bestaande wilg)
Pad naar steigerover	Opschonen bestaand pad en egaliseren voor eenheid speelweide Ophogen terrein aan westzijde Aanleg nieuw pad in halfverharding (schelpenpad)	
Steigerover	Behoud huidige steiger. Aanleg pleintje voor botenhuis (klinker of grind). Aanbrengen houten meerpalen (liggend en staand) als zit- en speelelement	Boom bij bruggetje
Windroos	Uitzetten stalen windrichtingen in juiste richting en de speelweide omspannend. Evt. aanbrengen van lijnen in speelweide, bv cortenstaal of stapsteen (< 0,4m breed)	
Oevers	Evt oeverlijn opschonen en glooiender maken voor meer diversiteit	Aanplant gemengde bijenhaag Aanplant knotwilgen
Beheer aanpassen	Gras speelweide frequent maaien, plukweide en dijktalud na bloei	

Ideeën sortiment en materiaalkeuze

Bij voorkeur beplanting met seizoensaspect: bloesem, vruchten, herfstkleur en inheems.
Verschillend accent op zoet (land) of zout (water) mogelijk.

Keuze in overleg met groenbeheerders!

Zie bijvoorbeeld ook https://landschapsbeheerzeeland.nl/sites/default/files/2018-09/assortimentslijst_boeren_planten_bomen_2018-2019-met_links.pdf

Onderdeel	Passend bij zoet vruchtbaar heden	Passend bij zout waterrijk verleden
Klimboom (bij voorkeur meerstammig)	Linde (<i>Tilia tomentosa</i>)	Iep, populier (mogelijk lastig meerstammig) wel sneller groeiend
3 bomen op grens plukweide	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	Hazelnoot (<i>Corylus avellana</i>)
2 bomen bij bruggetje	Walnoot (<i>Juglans nigra</i>) te groot? kleiner: Hazelnoot (<i>Corylus avellana</i>), meidoorn	Abeel (<i>Populus alba</i>) te groot?
Bijenhaag (gemengde bloeiende heesters) tot 4 m	Eenstijlige meidoorn Zwarte bes Aalbes Bosroos Gelderse roos Rode Kornoelje	Veldesdoorn Wilde Liguster Hazelaar Egelantierroos Kardinaalsmuts Vlinderstruik
Oever	Wilg (<i>Salix alba</i>) en evt Vlier (<i>Sambucus nigra</i>) of bessenstruiken	idem
Verharding pad en steigeroever	Klinkertjes of grind op pleintje	Halfverhard schelpenpad
Grasmengsel voor speelweide en bloemrijk mengsel voor plukweide	Nader te bepalen	Nader te bepalen